

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor.
 Negyedévre... — 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
Esterházy utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.A szerkesztőség kérésre visszajuttatja
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 21.

A római hivatalos lap a pápai beavatkozásról.

Amint az első hír megjelent a magyar sajtóban arról az állítólagos pápai beavatkozásról, mely szerint a pápa feloldozta volna a királyt a magyar alkotmányra tett esküje alól, rögtön kifejezést adtunk azon véleményünknek, hogy ez elképzelhetetlen abszurd dolog, melyet csak azért találtak ki, hogy ezzel is előkészítsék a választásoknak a törvényes időn túl való elhalasztását.

A mi közönségünknek nagy része igen hiszékeny. Nemcsak a köznép, hanem az intelligenciának is igen jelentékeny része készpénznek veszi a liberális sajtónak hazudozásait.

Azok a lelketlen sajtólovagok, akik ezt az abszurd hirt világgá röpitették, a közönségnek erre a hiszékenységre spekuláltak. Arra számítottak, hogy Róma messze van, míg onnét megjön a hivatalos czáfolat, ha ugyan a pápai udvar tudomást vesz a magyar lapok e híreiről, addig sok-sok ember felül e híresztelésnek s akárhány megrendül hitében is miatta. Ezeket aztán nem segít a czáfolat sem, amely a közönség igen nagy részéhez úgy sem jut el.

Liberális lapjainknak ugyanis az a szokásuk, hogy míg az alaptalan hirt vagy támadást élénken kiszinezik, addig a czáfolatról vagy védelemről alig vesznek tudomást s ha éppen kénytelenek közölni, úgy elrejtik azt, hogy alig találja meg az olvasó.

Az állítólagos pápai beavatkozásról szóló hirt nyomban megczáfolta ugyan a Magyar Távirati Iroda, de ez nem volt elég autentikus; a teologusok pedig kifejtették véleményüket, mely az egész hirt hihetetlennek, abszurd feltevésnek nyilvánította, — de a közönség egyenesen Rómából várta a czáfolatot, hogy minden hozzáfűzött kombinációknak vége legyen.

Az első autentikus formájú czáfolatot néhány nappal ezelőtt vatikáni összeköttetései alapján Zichy Nándor gróf küldte a lapoknak. Sokat talán még ez sem elégített ki, mert mindenféle hangsúlyozták, hogy az illetékes köröknek kötelessége lenne informálni az apostoli széket. Most már erre sincs szükség.

Tegnap megjelent a czáfolat a pápai udvar hivatalos lapjában az *Osservatore Romano*-ban is. Ebben már megnyugodhatik mindenki. Ez a hátrahagyott alakban fogalmazott kommuniké a következő:

Egyes magyar lapok azt a hirt terjesztették, hogy a pápa feloldotta a magyar királyt a magyar alkotmányra tett esküje alól. Bár a katolikus lapok e hirt már régebben megczáfolták, *felhatalmazást nyertünk* annak kijelentésére, hogy *ezen abszurd hirt teljesen valótlan*.

Hisszük, hogy ezzel végleg letűnik a láthatárról a pápai beavatkozásról szóló mese, mely bár első percztől magában hordta képtelen voltát, mégis felzavarta a válság által ugyanis felzaklatott kedélyeket.

Tisza megyéje az abszolutizmus ellen.

Azt a néhány nap előtt méltatott határozati javaslatot, melyben Biharország állást foglal az abszolutizmus ellen, *Beöthy* László dr, Bihar megyének és Nagyváradnak tizenkét éven át főispánja, feltűnést keltő beszédben indokolta meg a tegnapi közgyűlésen.

Érdekes ez a beszéd a szabadelvűpárt politikájának a szempontjából. Tisza is élesen foglalt állást az abszolutizmus ellen nyílt levelében, de amennyire támadta Fejérváryékat, éppen úgy támadta a koalíciót is, — csak az a különbség, hogy az egyiket a jelenért szidta, másikat a múltért.

Tisza hűségese követőjének Hlatky Endrének nagyváradai beszámoló levele már jelentékeny távolodást tüntet fel ettől az állásponttól. Hibáztatja ugyan ő is a koalíciót, de egyúttal elismeri a koalíció vezéreinek nemes intencióit, elismeri a nemzet jogát a magyar kommandóhoz s óhajtja, vajha kiküzdhetné azt.

Beöthy László még tovább ment egy lépéssel — ő már nem rekriminál, nem tett szemrehányást a koalíciónak, nem azt keresi, ami elválaszt, hanem ami egyesít, az abszolutizmus elleni küzdelemben keresi az érintkezési pontot a volt politikai ellenfelekkel.

Az ellenzék is örül a dolgok e nem gondolt változásának és készségesen támogatja a szabadelvűpárt által benyújtott

javaslatot. Bihar megye székházában gyenge az ellenzék, de különben ők sem tartják czélszerűnek tovább menni a passzív resistencia azon határánál, amelyet Beöthy szép beszéde jelöl meg.

Igy egyesülnek a politikai ellenfelek egy táborba az abszolutizmus hatása alatt.

Ha valamikor, most van igazán szükség erre és így lenne ez az országban mindenütt, ha az a büszke pártvezér, kinek annyi része van e megpróbáltatások előidézésében, legalább most, mikor ennyire jutottunk, mondaná el a — mea culpa.

A megyegyűlés ezen részének lefolyása a következő volt:

Keszthelyi Zoltán felolvasta Hegyesi Márton, Markovits Antal, Bölöny József, dr Beöthy László, dr Márkus László és Papp János törvényhatósági tagok indítványát, amelyben a mai törvénytelen és alkotmány ellenes állapottal szemben tiltakozásra hívják fel a vármegye közönségét. Az indítványt vasárnapi számukban egész terjedelemben közöltük.

Beöthy László beszéde.

Dr *Beöthy* László nyug. főispán mint egyik aláíró szólalt fel s indokolta azt. Azzal kezd, hogy válságos helyzetbe jutottunk, hazánk alkotmánya fel van függesztve. Alaptörvényeinket figyelembe nem veszik, azokkal ellentétben álló intézkedéseket tesznek, szóval azokat felfüggesztik. Az ezt előidéző okokra nem terjeszkedik ki, mert erre nézve eltérők a vélemények s most nem keresi ami bennünket elválaszt. S különben is, bármi következtetésre jutna, a helyzeten az nem változtatna. Csak indokolni akarja a beadott indítványt. Az alkotmány felfüggesztésével foglalkozik. Szemben áll a közfelfogással, hogy a kormány törvénytelen intézkedéseit a törvényesség látogatásával takargatja. — Ez veszedelmes, mert fokozza a bajt. A törvényhatóság egyedül fegyvere a törvény; ha sikerülne a kormány eljárását törvényesnek feltüntetni, mily alapon következhetnék be annak megváltoztatása? Ha ez a köztudatba menne át, a törvénytelenesség állandósítva lenne s alkotmányunk meghamisíthatnák. A kormány erőszakos vállalkozása apathiát kelthet a nemzetben. A közvélemény nyugalomra vár s ennek hatása alatt félrevezetve, tévtanokra hajt. Ezzel akarják lelkiismeretét elaltatni. Megemlékezik az elaltatás korszakára, amikor mindent elkövettek; de a törvénytelenesség felrázta a nemzetet. A parlamentaris kormányzat alapja, hogy a parlament és

szives tudomására adja nagybecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi időnyre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességei megérkeztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

korona együttesen intézik az ország ügyeit. A parlament feloszlatása kétségtelen jog, de a mikor látjuk, hogy a szuverén nemzeti akarat el van zárva, ez az alkotmány sarkalatos megsértése. Abszolutizmus itt nem lehet, mert két egyenjogu faktor áll egymással szemben. Fontos kérdés s elismeri, hogy a kormánynak joga van rendeletileg eljárni, de csak addig, amíg az orsz. képviselő testülete erre nézve intézkedni nem kíván.

A kormány meg sem mer jeleni az országgyűlés előtt, a költségvetési jog el van sikkasztva, azt elő sem terjesztik. A vámtarifa ügyét egyoldalul, a parlament nélkül intézik. Ez egyszerű amanczipálása a kormánynak, az ellenőrző hatalom alól, felülhelyezése a parlament fölé a kormánynak, azaz maga a nyílt abszolutizmus. A kormány a végszükség fennállásával menti magát, ezt nem itt nem bírálja. De ahhoz a törvényhatóságnak van joga, hogy a kormány ezen intézkedéseit törvénytelennek, alkotmányba ütközőnek nyilvánítsa, intézkedései joghatását el ne ismerje s azok ellen tiltakozzék.

Az 1848. III. t. cikk előírja a felelős miniszteriumot, aki által a Felső a kormányzást gyakorolja. Az 1886. XXI. t. cz. szabályozza szintén ezt a kérdést, mely szerint biztosítva van a jog a kormány rendeleteinek — kettő kivételével — a végrehajtására. E két jog a meg nem szavazott adó behajtása és a meg nem szavazott ujoncz megtagadása. Ezeknek kivételével a törvényhatóságok meg is felelnek a rendeletnek s mégis a magyar törvények által nem ismert királybiztosokat küldenek ki, kik nem a felelős kormánytól, hanem a királytól nyerik a jogukat. Ez ellentétben áll a törvényvel. De tovább megy a kormány, felüggeszti a törvényhatóságokat. Ez is világos törvénytétel, ezt egyenesen tiltja a törvény. Ha szomorú a törvényhatóságok működésének felfüggesztése, még szomorubb és csekélyebb az ok, ami erre vezette a kormányt. Egyes főispáni beiktatásoknál demonstrációk történtek. Nem voltak helyesek, mert törvénytelenek voltak; de meg van a mód, hogy ezekkel szemben szigoruan jájanak el, de ne tegyenek a törvényen kívül. Az alkotmányos érzés alacsony foka, nagy felületesség kell ahhoz, hogy kicsiny okokból ehhez a fegyverhez nyuljanak. De még fontosabb, mert garanciális törvény van rá, hogy nemzet ellenáll, megtagadhatja a pénz- és véradót. Ellehetünk rá készülni, hogy a kormány ezeken is tulateszi magát s bekövetkezik a nyílt abszolutizmus. Ez ellen óvást, tiltakozást kell emelnünk, mindaddig, míg alkotmányunk visszaállítva nem lesz.

A mai helyzettel szemben védekezni kell s a bajok csökkentésére törekedni kötelességünk. A passiv rezisztencia lép előtérbe. Elismeri annak a jogát, mert a törvényt csak egységesen, mindkét félre nézve kötelezőnek fogja fel. Aki a törvény jogait nem tiszteli, a kötelességek teljesítését sem követelheti. A passiv rezisztenciát azonban veszedelmesnek tartja, amely többet árthat a törvényhatóságnak, nemzetnek, mint használhat. Ha megtagadják a rendeletek végrehajtását, azt a kormány vagy végrehajtja, vagy nem tudja végrehajtani. Ha végrehajtja,

akkor a törvényhatóságok nem érnek célra. Leszorítja a kormány azt a tisztikart, amely eddigi működésével bizalomra érdemes, amely a törvényhatósággal összenőtt. Helyeiket képtelen jövevények, lelki szegények foglalják el, akik az alkotmány roncsaiból állítják össze silány létezésüket. Leszorulnának a hivatalokból azok, akik becsületos munkálkodásukkal erre nem szolgáltak rá s csak bajoknak tennék ki őket. Ennek nyomán széles rétegre terjedne az elégtelenség, beférközne ez a családba. Ezek pedig egy-egy veszélyes pontok lennének s alkalmasak arra, hogy a kormány megvesse bennük lábát s az ellenállást kizökkentse. Így önmagunk készítenénk elő a kormány terveinek sikerét. Ha pedig nem hajtja végre a kormány erőszakkal rendeleteit, jön a kibőjtölési politika, amely a nemzet leveretésével végződik, annál inkább, mert a küzdő felek nem egyenlő fegyverrel küzdenek.

A kormánynak a pénz és a katona az első. A pénzt megkeritheti hitellel, a katonát megszerzi erővel. A társadalom érezné meg ezeknek káros hatását. A multban más viszonyok voltak; nem volt kereskedelem, ipar közgazdaság. Ma a közgazdaság csak törvényesség mellett prosperálhat s ezen nyugszik az egész társadalom. Ha a küzdelemben a kormány meg is gyengül, de a társadalom összetörik s összetört társadalommal szemben érvényesül legkönnyebben minden abszolutisztikus törekvés. Ezt a lépést ezért ne tegyék.

Fontos feladatok várnak a törvényhatóságokra, a kormány ellenőrzése a parlament helyett. — Kérlelhetetlen szigorral kell rámutatni lépésről-lépésre minden törvénytelenesre; tiltakozni kell minden alkotmányellenes intézkedéssel szemben. — Nem remél ugyan ettől eredményt, de úgy mint a növény, amely télen a föld alatt él, de tavasszal az első meleg fuvallatra újra éled, — a tiltakozás is, míg e rendszer tart, nem él, eredménye nincs, de amint előtör az alkotmány első sugara, újra éled. (Éljenzés, taps.) A törvényhatóságok jegyzőkönyvei lesznek a a legszek bizonyítékai a törvényhatóság alkotmányos érzelmeinek. (Éljenzés.)

A társadalom küzdhet az alkotmányellenes kormányzat ellen legtöbb sikerrel, ezt kell irányítani, hogy erősítse magát szellemileg, anyagilag, de főleg egyetértésre és együttérzésre kell buzdítani. Csak ily társadalom lesz képes az ilyen helyzettel megküzdeni. Keresni kell a kibontakozást, s vágyainkat mérsékeljük, azok felállításánál e szempontokat vegyük fontolóra. Akik vágyaik teljesülését oly közel gondolták, szintén mérsékeljék vágyaikat, amelyek teljesülését különben ők is szívükből óhajtják.

Sötét a jelen, de nem esik kétségbe. Folytatni kell a küzdelmet, amelyet nem kerestünk, de elfogadni hazafias kötelességünk. Ajánlja az indítvány elfogadását. (Éljenzés, taps.)

Nadányi Károly pótlása.

Az éljenzés megszüntével

Nadányi Károly állott fel szólásra. Örül, hogy a mi vármegyénkben is leomlottak a

pártok között a válaszfalak s együtt védekezhetünk a kormány törvénytelen eljárása felett. Engedjenek meg egy pótlást. Szent kötelességünk a sajtószabadság és a gyülekezési jog eltiprásával, a szabadszólás elnyomással szemben fölemelni szavunkat. Örömmel fogadja el Beöthy indítványát s kéri, hogy az ő pótlás indítványával együtt fogadják azt el.

Dr Beöthy László nyilatkozni kíván. Az indítvány célja az volt, hogy kiemeljék azon intézkedéseket, amelyek legjobban sértik az alkotmányt. Ők is helytelenítik a sajtószabadság és a gyülekezési jog eltiprását, de nem vették fel azért, mert ezeken kívül a kormány legtöbb intézkedése törvénytelen. Hogy a félreértést elkerülje s mivel a Nadányi által felhozottakat ők is törvénytételnek tartják, elfogadja a pótlás indítványt. (Éljenzés. Taps.)

A törvényhatóság egyhangulag elfogadta az indítványt, a pótlás indítvánnyal együtt s ehhez képest kimondották, hogy az országgyűlés törvénytelen feloszlatása, a parlament nélküli kormányzás és a kereskedelmi szerződések rendeli uton való életbeléptetésével szemben a vármegye törvényhatósága óvást emel; a kir. biztosok kinevezése, az alkotmány eltiprása, a törvényhatóságok feloszlatása, a sajtószabadság és a gyülekezési jog felfüggesztése ellen tiltakozik.

Továbbá a rezisztenciát azonban, bár erre a kormány a fentebbi törvénytelenesekkel rászolgált, — nem rendeli el; a tisztviselőket a rendeletek végrehajtásától nem tiltja el, de elvárja tőlük, hogy mindvégig védve a törvényeket, teljesítsék hazafias kötelességeiket.

A politikai válság.

Fejérvári audienciája bizonyára sok fontos kérdését vetette fel a válságnak. Ha így is volt, orvoslást a sajtó sebekre aligha hoz. Bár sokan takikának minősítik a választások elhalasztásának híresztelését, egyre jobban lép előtérbe pozitívumként. Választások tehát aligha lesznek mostanában. Ellenben a sajtó ellen újabb mérenyületet követett el *Kristóffy*. Addig újság a fővárost posta útján el nem hagyhatja, amíg az abszolutizmus cenzorai végig nem böngésztek. Így aztán nem lehetetlen, hogy egy-egy ekszpressz-tudósítással mi is lemaradunk *Kristófi* nagyobb dicsőségére.

Ezenközben pedig vigan szaporodnak az új tisztviselők, akik vigan szállítják be az önkéntes adót s boldogan szállítják a maga jószántából jelentkező ujonczot, ha akad véletlenül.

Ekszpressztudósításunk és távirati értesüléseink a részletekről a következőkben számolnak be:

Fejérvári Bécsben.

Báró Fejérvári Géza ma délután ment audienciára a királyhoz. Bécsi telefonjelentések szerint a kormány terveivel beavatott körök teljesen tisztában vannak azzal, hogy ez a kihallgatás sem mult el jelentős események nélkül.

Negatív szenzációként jelezte, hogy minden ellenkező híresztelés daczára, a kihallgatás

Összes tavaszi cikkek megérkeztek.
Folytonos ajándékok
nyakkendőkben.
Ita. Pichler, angol és olasz kalapok.
Hamerli pécsi keztyük.

CZILLÉR IMRE NAGYÁRUHÁZA

kalap- és uridivat osztályában. FRISCH-FÉLE szabadalmazott ALSÓNADRÁGOK egyedüli elárúsítása.

Fehérneműek, fegyverházkötőtől
HARISNYÁK
gyönyörű INGMOMBOK, SÉTÁBOTOK,
acél- és bőrúruk.
UTAZÓTAKARÓK.

táson a választások kérdése jóformán szóba sem került.

Azt a korona is, a kormány is teljesen elintéztnek tekinti olyan irányban, hogy hosszabb ideig az új országgyűlés összehívásáról szó sem lehet. Ebben már február 19-ike előtt döntöttek, különben mi értelme sem lett volna nézetük szerint a fölosztatásnak. Ha a választásokról a király és tanácsadója beszélt, akkor itt csak későbbi jövő perspektíváját állították fel és azt találgatták, milyen eshetőségei lehetnek a haladó pártoknak a jövőben? A kormány vérmes reményekkel néz az ország megpuhítása elé és információi révén udvari körökben nagy bizonyossággal beszélnek, hogy a békét és szociális reformokat hirdető kormány párt megszerzi magának a népszerűséget.

Azt is jelentik, hogy a mai előterjesztések során a miniszterelnök referált olyan értelemben, hogy azokon a helyeken, ahol az ellenállással semmiképpen sem hírnak a kormány közvegi, kivételes bíróságokat állítsanak fel. Az audiencián szó volt a sajtó ellen való rendszabályról is.

A király báró Fejérváry Géza magyar miniszterelnököt, aki tegnap este ideérkezett és a magyar házban szállt meg, délután 2 órakor fogadta külön kihallgatáson. Fejérváry ma délután meglátogatta Pitreich hadügyminisztert és vele hosszasan tárgyalt.

Az éjszaka folyamán az audienciáról még a következőket közölték velünk: A Bud. Tud. jelenti, hogy Fejérváry délután 1 órakor volt audiencián, amely egy és háromnegyed óra hosszú tartott. Délután 5 órakor Budapestre utazott. Este vissza is érkezett a fővárosba. Vészi az abszolutizmus házsidaja még Bécsben maradt, hogy megköszönje valóságos miniszteri tanácsossá történi kineveztetését.

Az új választások.

Fentebbi hírnket, hogy választások belátható időn belül nem remélhetők megerősíti egyebek közt a »N. W. A.«, amely azt mondja, hogy nincs ember Magyarországon, aki komolyan gondolna a választásokra. Egyelőre csak arról lehet szó, elmulik-e április 11-ike csöndesen, avagy talán kínos hullámokat ver. A kormány mindenestre indokolni fogja valami ürügygel a választások elhalasztását. Már most az a kérdés, nem adnak-e erre az indoklásra itt-ott drasztikus feleletet.

Mindezekkel szemben komoly forrásból azt is jelentik másrésztől, hogy a kormánynak igen is szándékában van április 11-én az új választásokat kiírni, ha a király hozzájárul. A választásokat még Fejérváry vezetné, de belügyminiszter már Rudnay lenne. Nem lehetetlen az sem, hogy a választások új miniszterelnök irányítása mellett folynának le. A hivatkozott forrás szerint a választások ügyében az uralkodó részéről végleges döntés még nem történt.

Adók, ujonczok.

Fejérváry a megyékkel maholnap meg lesz elégedve. Megtömi őket új tisztviselőkkel, akik beszédik és beszolgáltatják az önként megajánlott adót, elfogadják az önként jelentkező ujonczokat. A megyék letörése ma már elég kevés gondot ad Fejérvárynak. Több ne-

hézségeket okoz ennél az a körülmény, hogy a bécsi hadügyi kormány nem valami nagy örömmel fogadja a csábitás révén sorozás alá kerülő ujonczokat. Energikus intézkedéseket sürget az ujonczozásra nézve. Fejérváry a szigorú állásfoglalás hatása alatt azt tervezi, hogy sorozást nemcsak a járási székhelyeken fog tartani, hanem az egyes községekben is. Reméli, hogy a hadkötelesek 80 százalékát így majd sikerül sorozni. Hogy pedig mennyire meg van szorulva katonaság dolgában a hadsereg, mutatja egy székelyudvarhelyi vár, amely szerint a csikszeredai népfölkelőket felettes hatóságuk utasította, hogy 24 óra alatt vonuljanak be szolgálattételre.

Az adókra nézve érdekes egy zágrábi jelentés, amely azt mondja, hogy Pejácsevics gróf horvát bán megkezdi az adószedést és ujonczozni készül. Sokan ebből vonnak konzekvenciát a magyar viszonyokra a közeljövőben.

Kristóffy ur akadékoskodik.

A hirlapok utcai elárúsítása már be lett szüntetve. Kristóffy még mindég keresi a kákán a csomót. Újabb rendelete nagyon sok lapnak kézbesítését gátolja meg. A miniszter ma minden nyomtatott sorban lázítást vél látni, azért minden alkalmat megragad s minden eszközt felhasznál a sajtótermékek terjesztésének megnehezítésére. Rendeli tehát, hogy bármily induló vonattal csak azok a hirlapok küldhetők tovább, amelyeket legalább egy órával a vonat indítása előtt adtak a postára. Később feladott lapok csak kivételesen akkor küldhetők el az illető vonattal, ha ez sajtórendészeti szempontból akadályba nem ütközik. Szegény sajtó, akarták már annak mások is szárnyát szegni, de nem jutottak semmire s valószínű, hogy most sem fog az aknamunka nagy károkat tenni.

Zala és Somogy királyi biztosa.

Zalaegerszegről jelentik, hogy Sulyovszky Dezső királyi biztos megérkezését szombatra várják Zalaegerszegen. Mint értesülünk, Sulyovszky vasárnap hosszabb konferált Kristóffy belügyminiszterrel s megkapta az instrukciókat. A törvényhatóságoknak szóló királyi leirat holnap vagy holnapután jelenik meg a hivatalos lapban.

Régi és új főispánok.

Fidth Pál báró fejérmegyei és Feilitzsch Berthold báró szabolcsmegyei főispánokat a király állásuktól fölmentette. A Lipóttrend lovagkeresztjével távoznak. — Máriaassy Barna megcázolja azt a hirt, mintha Gömörmegyébe küldés királyi biztosnak. — Nagy Mihály egy szegedi újságírónak kijelentette, hogy márczius 27-én mint királyi biztos tér vissza Szegedre.

Wesselényi a 48as pártban.

Wesselényi Miklós báró az új párt volt elnöke, levelet irt Kossuthhoz, melyben írja, a válságos helyzetből egy kimenekülés van, ha mindentéle pártok és pártáryalatok megszűnnek és mind egységes táborban tömörülnek a 48-as párt zászlója alá. Ezen meggyőződéséből kiindulva, kéri a 48-as párt elnökségét, kültagok sorába vegyék fel.

A politizáló testületek.

Fejérváry haragszik a politizáló testületekre. Hir szerint javaslatot tett az udvarnál megrendszabályozásukra nézve.

Az amerikai magyarok.

Clevelandből az egyesült magyar egyletek üdvözölték Kossuthot, a Maróczy által küldött koszorut lelkesedéssel fogadták márcz. 15-én.

Biharvármegye közgyűlése.

— Első nap. —

Biharvármegye érdekes közgyűlést tartott, amelyen a megye törvényhatósága állást foglalt a mostani kormány alkotmányellenes eljárásával szemben.

A hazafias és térfias nyilatkozat bizonyára méltó visszhangot kelt az egész megyében.

A tárgyalás ezen mozzanatáról más helyen számolunk be.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Dr Miskolczy Ferencz alispán elnökölt.

Jelen voltak:

Keszthelyi Zoltán főjegyző, dr Wallner Ödön főügyész, Baranyi András tb. főjegyző, Balogh Elemér tb. főjegyző, Balogh János tb. főjegyző, Balásházy Iván tb. főjegyző, Bartos Elemér aljegyző, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Szunyogh Loránd, Fráter Kálmán, Jerzsák István, dr Gyöngyössy István, Fássy Lajos, Udvarhelyi Béla, Mózes Imre, Nagy Lajos, Szathmáry Király Andor, Tóth Albert, Miskolczy Arpád, Ujházy Antal, Hegyesi Márton, Markovits Antal, Markovits Károly, gróf Tisza István, Cziffra Gerő, Szunyogh Szabolcs, Szikszay Lajos, Böszörményi Lajos, Schwartz Ferencz, Bölöny György, Száhlender Károly, Gólya János, Roxin Miklós, Czajlik György, Csorvássy István, Csanády Jenő, Fráter Emil, Szathmáry Király Andor, Bakacs Béla, Fráter Barna, Nadányi Jenő, dr Kiss Döme, Rednik Gábor, dr Beöthy László, Papp János, Telegdy Lajos, dr Márkus László, Csapó Dezső, Juricskay Dezső, Juricskay Zoltán, Markovits Manó, Habokay József, Jelentsik István, Balogh Lajos, Osváth Lajos, Klobusitzky Béla, Középegy Kálmán, Cziffra Kálmán, Thury Ignác, Bérczy Imre, Kathó Ferencz, Vattay Gyula, Alacs Károly, Vertán Zoltán, Kovács András, Beöthy Ödön, Klosz Lajos, Schwartz Ferencz, Ötvös Károly, Toperczer Gyula, Ötvös Gyula, Pallay Lajos, Varró Domokos, Mártonfy Bogdán, Jakabfi Lipót, Kovács Béla, Kelemen József, Bodo Bertalan, Lakatos József, Ertsey Dezső, Nyisztor Alajos, Ertsey Péter, Vaday Ignác, Sámson Márton, Juricskay Vid, Vlaszaty Ödön, Kocsis Béla, Bartos Adorján, Filip Sándor, Leszkay János, Nadányi Károly, Ertsey Géza, Halász Elemér, Örley György, Kovácsnay Marcell, Ertsey Kálmán, Solcz Gábor, Veiterschütz János, Szigeti Elek, Nagy János, Racsek János, Bónyi Adorján, Lovász Sándor, dr Fráter Imre, Jezernitzky Dénes, Genz József, Aerger Gyula, Dobozy Kálmán, Frankó Endre, Dobozy Mihály, Kalotay Viktor stb.

Elnök a közgyűlést megnyitván, üdvözölte a törvényhatóság tagjait.

Az alispán jelentése.

Első sorban Keszthelyi Zoltán főjegyző felolvasta az alispán időszi jelentését, amelyből közöljük az alábbi érdekesebb adatokat:

A közegészségügy az utóbbi 3 hónapban kedvezőbb volt. A hivatalos orvosok 13171 beteget gyógykezelték, tehát 800-al kevesebbet, mint az előző évnegyedben. Uralkodó kórok a légzőszervek hurutos és lobos bántalmi voltak. A fertőző betegségek közül: a ronszó toroklob 18 községben, 73 új esettel és 24 halálozással; a kanyaró 24 községben 266 új esettel, 16 halálozással; a vörheny 14 községben 56 új esettel, 10 halálozással; a tifusz 18 községben, 70 új esettel, 27 halálozással; a hőkhurut 6 községben, 27 új esettel és 7 halálozással fordult elő a megyében.

A közrend a vármegye területén kielégítő volt.

A vetések állása jó, bár a szárazfagyok káros hatása észlelhető.

Az állami adók behajtása szünetelt; egyéb köztartozások befizetése kielégítő eredményű volt.

A kivándorlás folyton nagyobb mérvben terjed. Három hónap alatt 758 utlevél adatott ki, leginkább az érmihályfalvai és tenkei járásokban.

Az alispán ezután rátér a mostani szomorú politikai viszonyokra s a következőkben végzi jelentését:

Mielőtt hivatalos jelentésem berekeszteném, azon rendkívüli viszonyoknál fogva, melyek hazánk politikai életében beállottak, méltóztassanak megengedni, hogy pár szóval kiterjeszkedjem a jelen gyászos politikai helyzetre.

Igen sulyos idöket élünk. Az országgyűlés szokatlan módon, katonai karhatalommal lett feloszlatva. Több vármegye élére tehatalmu királyi biztosok állítottak. Pestvármegye autonómiaja eltiportatott. Egyszóval alkotmányos életünk fel van függesztve. Hogy kik és mik voltak előidézői ezen végzetes fordulatnak, nem kutatom, majd eldönti az egyedül illetékes elfogulatlan történelem ítélőszéke. Csak konstátálom a szomorú valóságot. Álmélkodva és mély fájdalommal látjuk a szörnyű változást.

A törvényhatóságok tisztviselői hazafiasság dolgában soha nem maradtak a „nemzeti társadalom” egy osztályának sem háta mögött. A jelenleginél már sokkal nehezebb és válságosabb helyzetekben tettek tanúságot lángoló hazaszeretetükről. Most is, ezen szomorú idökben is teljesítik kötelességüket, de nyomott érzéssel aggódva és kételkedve.

Ennek folytán a tekintetes törvényhatósági bizottságnak, mint amely testület bizalmának letéteményesei várjuk további magunk tartását illetőleg bölcs határozatát.

Az alispán jelentését tudomásul vették.

Ezután a különféle alapok zárszámadásaira tértek át s azokat jóváhagyták.

A megyei telefon kiterjesztése.

A vármegye az összes azon jegyzői székhelyekre is kiakarja terjeszteni a telefonvezetékét, ahol még nincs. Ezáltal felmerülő költségeket az egyes községek viselik. Joguk van azonban az egyes községeknek ez ellen felszólalni, ha a telefon kiépítését nem óhajtják.

Papp János nincs ellene a telefonnak, hiszen az ő hivataloskodása alatt létesítették a mai hálózatot. Mikor az állam az összes postahivatalokat beakarta kapcsolni, a megyére 150,000 kor. államra 212,000 kor. költség jutott volna. Most 82 állomás van. 1 került 220 koronába. Számokkal illusztrálja, hogy a legtöbb községekre a mostani javaslat szerint 1500—2000 korona terhet ró a telefon felállítása, sőt még 3000 koronába is kerülne némely helyen a távbeszélő. Ez óriási teher. Ha a minisztert felvilágosítják, bizonyára hozzájárul a költségekhez. A legszegényebb községeket érinti a dolog legsúlyosabban. Összekötetésbe lépjen a megye a postaigazgatóságigazgatósággal és a miniszterrel; kérjenek hozzájárulást, sőt ezt követelni lehet. Adják vissza az iratokat az alispánnak. Végül a javaslat hiányára mutat rá.

Keszthelyi Zoltán az állandó választmány javaslatát ajánlja elfogadásra; a dolog halaszthatatlan. Czátolja az előtte szóló érveit. A községek nem lesznek kötelezve a telefon bevezetésére.

Gróf Tisza Istvánt nem nyugtatta meg az előtte szóló, mert a telefon létesítése első sorban fontos állami érdek. Elég ha a községek, mint előfizetők járulnak a telefon fenntartásához. Megdöbbenéssel hallotta, hogy egyes községekre a telefon bevezetése 2000—3000 kotona terhet róna. Irjanak fel a kereskedelmi miniszterhez, hogy intenzívebb módon járuljon hozzá a telefon felállításához. Indítványozza, hogy a felirat pártolását kérjék a belügyminiszternél is.

Keszthelyi Zoltán nem remél eredményt a felirattól, mert már két ízben megkísérelték ezt s a miniszter elutasította.

A többség a Papp János indítványát fogadta el, gr Tisza István pótlásával.

A belügyminiszter a vármegyei árvaszéki irodaigazgatói állás szervezésére nem rendel-

kezik kellő fedezettel. A közgyűlés az állás szervezését közzükségleti alap terhére utalta.

A törvényhatóságok átiratát egyszerűen tudomásul vették.

A községi és körjegyzők, illetve segédjegyzők fizetési alapjára vonatkozó szabályrendelet tárgyalásánál felszólalt

Tisza István gr. s rámutatván arra, miszerint a jegyzők fizetésüket nem kapják meg. Most tehát, dacára, hogy a jegyzők fizetését felemelték, hátrányosabb helyzetben vannak, mint eddig, mert az erre vonatkozó törvény nincs végrehajtva. Irjon fel a vármegye, hogy az állam teljesítse kötelességét. Addig pedig a vármegye a községek által a központi alapba befizetett összegekből pótolja a jegyzők fizetését.

Dr Miskolczy Ferencz alispán indítványára elfogadták, hogy a jegyzők fizetésére szükséges összeget a nyugdíjalap előlegezze és ezért a közzükségleti alap 5 százalék kamatot fizessen.

Ezután az apróbb ügyeket tárgyalták s a közgyűlést ma, csütörtökön folytatják.

NAPROL-NAPRA.

Az aratósztrájk.

Az O. M. G. E. következő javaslatokkal akarja elejét venni az aratósztrájkoknak.

1. Utasítani kell az ügyészeket a szocialista sajtó igazgatásainak szigorú ellenőrzésére;
2. nyári hónapokban a munkásgyűlések tartását be kell tiltani;
3. gondoskodni kell nyári munkástartalékról;
4. arató- és cselédsztrájk esetén a mezei munkák végzésére katonaságot kell kirendelni;
5. közigazgatási uton szigoruan ellenőrizni kell az igazgatókat és
6. a sztrájkra bujtogató munkásszervezeteket fel kell oszlatni.

Meglehetősen sok jót tétel fel az egylet a kormányról, ha azt hiszi, hogy lesz belőle valami. Vészi egykori lapja mindjárt neki is támad a javaslatnak, úgy hogy előreláthatólag a gazdák javaslatai következő elintéztést fognak nyerni:

1. Utasítani fogják az ügyészeket, hogy a nem-szocialista lapokat igyekezzenek lefoglalni, főleg ha Magyarország jogairól irnak.
2. A királyi biztosok mindenütt az aratás egész ideje alatt népgyűléseket tartanak, a melyek után sok dolguk akad az ablakozóknak.
3. A dolgozni akaró munkásokat a Cunard Line elszállítja Amerikába.
4. Aratósztrájk esetén a katonaság elfoglalja ismét a parlamentet s diszszázadot állít a sztrájkvezéreknél.
5. Közigazgatási uton ellenőrizni kell, hogy az igazgatóknak lehetőleg mindenki ugorjék be, másképpen nem cselekedvén.
6. A hol nincs sztrájkra bujtogató szakszervezet, oda külön biztos küldetik ki, aki a higgadt polgárokat feloszlathatja, a szakszervezet összes jogait gyakorolhatja s az 1805. V. t.-cz. alapján egymaga sztrájkolhat az összes munkások nevében.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Március 22. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy **úgy hátralekban levő, valamint a jelen negyedről szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

A megyéspüspök levele.

Ismeretes dolog, hogy Szemrecsányi Pál dr nagyváradai latinszertartású megyéspüspök san-remo-i üdülésében is állandóan személyesen intézi egyházmegyéje nagyobb ügyeit s különös figyelemmel kíséri püspöki székvárosa, Nagyvárad katolikus közéleti mozgalmait, Mikor legutóbb első decenniumának jubiláris ünnepét ülte a Nagyvárad *Katholikus Kör*, tudvalevőleg táviratban üdvözölte a főpásztort, nagynevű védnökét. Az üdvözlésre még az nap este megérkezett a köszönő távirat. A szép ünnepély alkalmával köztudomás szerint külön füzetkékben is megjelent Imrik Gusztáv dr ügyvéd, köri titkár egyes tollából az egyesületnek a jubileum alkalmából megírt s az ünnepen fölolvastott története. Az élvezetes könyvecskét érdemes szerzője nagyrabecstülése jelül a nemesszívű püspök czimére is elküldötte.

A megyéspüspök kitüntető előzékenységgel fogadta a kedves kis munkát s lekötelő udvariassággal viszonzta a gyöngéd figyelmet sajátkezüleg megírt, szeretetteljes soraiban, amelyeknek idevonatkozó részét szószerint itt adjuk:

— Fogadja kérem meleg köszönetemet az érdekes kis füzetért, legjobb kívánataim kíséretében, melyekkel katolikus érdekeink előmozdítására kifejtett fáradhatlan buzgalmit kísérem.

Igy a püspök levele, amely mig egyrészt direktívát, biztatást és buzdítást nyújt — korszerű küzdelmeink között, másrészt jele annak, hogy püspökünk jól érzi magát.

Erős a mi meggyőződésünk, amelynek már ismételt adunk ehelyütt kifejezést, hogy a délvidék balzsamos levegőjén gyöngéledő püspök-atyánk testben, lélekben fölülül az egyházmegye, valamint az egész magyar katolicizmus őszintén érzett öröme.

Faxit Deus!

Pázmány-gyűlés.

Az Országos Pázmány-Egyesület 1906 március 25-én tartja 8-ik közgyűlését Budapesten, a Szent István-Társulat termében. A közgyűlés sorrendje a következő:

Délelőtt 10 órakor. A tagok résztvesznek a budapest-belvárosi plebánia templom fő isteni tiszteletén. Délután 2 és fél órakor. A katolikus hírlapírók értekezlete. Délután 4 órakor. Közgyűlés a következő tárgysorozattal: 1. A közgyűlés megnyitása. 2. Elnökválasztás. 3. A választmány előterjesztése Margalits Ede dr volt elnök tiszteletbeli elnökké választása iránt. 4. Titkári jelentés. 5. A védőiroda jelentése. 6. A pénztáros és a számvizsgáló bizottság választása. 7. 60 választmányi és 3 számvizsgáló bizottsági tag választása. 8. Indítványok. (Ezek az alapszabályok 25-ik §-a értelmében a közgyűlés előtt írásban adandók be az elnöknek.)

Este társasvacsora lesz, melynek helyét és idejét a közgyűlésen hirdetik ki.

Az idei Pázmány gyűlés elé a katolikus társadalom különös érdeklődéssel néz, miután az elnöki tisztre a közgyűlés tudvalevőleg *Prohászka Ottokár* dr székestéjvári püspököt fogja megválasztani. A főpásztort már jóva előzőleg testületileg kérte föl az egyesület az elnöki tiszt elvállalására. A püspök készségesen teljesítette az egyesület küldöttségének kérelmét.

A kiválóan fontos közgyűlésen, amelyen a katolikus sajtó munkásai tömegesen vesznek részt évről-évre, lapunkat *Helvey Lajos* dr belső munkatársunk fogja képviselni.

* **Katholikus Liceum.** Ma este lesz a Katholikus Liceum második böjti estélye, amelyről már megemlékeztünk. Részletes műsora a következő:

1. *Chopin:* Scherzo B. moll op. 31. Zongorán előadja: *Komlóssy Ilona.*
2. *Művészet és kenyér.* Előadja: dr *Némethy Gyula.*
3. *Ferenczy Zoltán:* A kísértet. Szavalja: *Várady István.*

Az estély a prem. rendű főgimnázium dísztermében este 6 órakor kezdődik.

* **Kossuth állapota.** Kossuth Ferenc állapotában mai napon tetemes javulás állott be, néhány nap múlva teljesen elhagyhatja ágyát. Ma felkelt ágyából és néhány órát dolgozott.

* **Uj királyi tanácsosok.** A király a miniszterelnök előterjesztésére *Uray István* pénzügyi tanácsosnak és *Zsolnay Vilmos* budapesti ferencvárosi dohánygyári igazgatónak, buzgó és sikeres működésük elismerésül a királyi tanácsosi címet adományozta.

* **Kinevezés.** A nagyvárad királyi ítélő tábla elnöke a vezetése alatt álló királyi ítélő tábla kerületébe dr *Markovits Mihály* végzett joghallgatót díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Automobil-omnibusz a fürdőkhöz.** *Tokay Mihály* nagyvárad lakos automobil közlekedést akar létesíteni a közeli fürdőkhöz. *Gerő Armin* rendőrkapitány értesítette a városi tanácsot, hogy *Tokay Mihály* részére automobil-omnibus vállalatra az iparengedélyt kiadta. *Held Kálmán* pedig, aki társaskocsi iparüzletre kért engedélyt az I. foku iparhatósághoz utasította kérelmével.

* **Jogászok a rendőrség előtt.** A végezés szél *Pelle János*, *Tunyoghy Lajos* és *Mezey Lajos* joghallgatóknak, kiket a rendőrség engedély nélküli gyülekezés miatt, tehát kihágási bűnyűben idéz meg e hó 23-ára. Történik ez itt Biharország fővárosában, Nagyváradon, a magyarok között azért, mert a nagyvárad jogászok márczius 15-én merészek voltak honfui lelkesedésüket nyilvánítani s ezt nem jelentették be a nemes kapitánysághoz. De hát hogy is merészeltek ezek a magyar ifjak ilyen puskaporos időben, azon a nagy napon, márczius 15-én lelkesedni? Miért nem szűnyöltek rideg garzon lakásaikban, miért mentek ők ünnepelni? Hiszen, hogy a jogakadémia falai között, tehát a saját helyiségükben ünnepelni merészeltek, az még hagyján, de ezek a rebellis urak tovább mentek, világra szóló botrányt követtek el, amit Európa szerzte mindenütt beszélnek; — ugyan is az ünnepély után a Nagy Sándor-utczába akartak menni, de ott a rendőrség utjokat állta, tehát a színház elé vonultak, ahol *Pelle* egyik ünnepi ódját, *Mezey* pedig a Talpra magyart szavalta el. Ekkor aztán a föld méhéből előtört a mindenható hatalom, *Lőrinczy* alkaptány s karhatalommal akarta szétrobantani a tömeget. *Pelle* nyugodtságra s szétoszlásra szólította fel a tömeget, ami meg is történt. Itt aztán következik hat napi pauza. Akkor a füle tövét megvakarja a rendőrség, gondol egyet s ezt a három ifjut kihágási bűnyűben maga elé állítja. Hiszen ha még lett volna valami zavar, valami összeütközés, akkor értenék, hogy miért kell mindennek így történni. Hát persze, persze... nagyot haladtunk. A magyar ifjak nem fejezhetik ki szívük dobbanását a szabadság nagy napján. Nem elég, hogy ott a hely színén a policzaj megkancsakázta őket, hát még — rendőrség előtt is fognak ezek a merész urak állani.

* **A megye egészsége márcziusban.** Biharvármegye főorvosa tegnap tette meg márczius első feléről egészségügyi jelentését. A jelentés megnyugtató. Megbetegedések száma az elmúlt haviakhoz képest csökkent. A járványok közül: hökhurut 27, hasihagymáz 7, vörheny 9, kanyaró 173 és roncólótoroklob 6 esetben fordult elő. Az elmúlt hóban sokkal több volt a megbetegedések száma. Jelenben a kanyarónál mutatkozik növekedés, azonban a többi betegedések száma aránylag elenyésző. Az említett megbetegedések is csökkentek az utóbbi napokban.

* **A jegyzői nyugdíjalap bizottság ülése.** Tegnap délután tartotta meg ülését a jegyzői nyugdíjalap választmánya. Az ülésen *Miskolczy Ferencz* dr elnökölt. A délelőtti lezajlott közgyűlés a jegyzők fizetésével is foglalkozott. Az alispán ekkor megbízatást kapott a jegyzői fizetés folyósításának rendezésére. Ez megbízatás előírja, hogy az alispán valamely alap igénybe vételéről gondoskodik, hogy a jegyzők fizetése folyósítható. Oly alap, mely e célra rendelkezésre volna bocsátható nincs. Az alispán erre felvetette, hogy a jegyzői nyugdíjalap tőkájének felmondásával, illetve az abból 100.000 korona kölcsön felvétele által a kérdés megoldható volna. Azonban tekintettel a mai politikai helyzetre, aggodalmának ad kifejezést a kérdés ily módon történő megoldására, mivel ugyancsak nem tudhatjuk milyen abszolútizmus fog a megyére is kerülni; mely esetben a felvett 100.000 koronát, mint hiánykonstallatnak s ezért csakis az ülésező választmány volna felelős. Eltekintve ettől, a kölcsön felvétele miniszteri jóváhagyást igényel, erre pedig a megyének délelőtti megnyilatkozása miatt vajmi kevés kilátása van. Más alap e célra nincs, miért a választmányi ülés elhatározta, hogy az alispán utján utasítja a főszolgabírókat a községek közköltő adóinak még szeptember előtti befizetésére. A választmány hatóra után szétoszlott.

* **Istenítélet.** Az Amerikában *Cleweland* kan megjelenő »Magyarok Vasárnap«-jának legújabb számában olvassuk a következő megrázó katasztrófát. Borzasztó Istenítélet érte utól az egyik hite hagyott papot és Santiagó rossz elemeiből pár száz embert. A százakra menő tömeg egy színházba (Theatró lirica) gyűlt össze, hogy a hite hagyott pap szidalmait a püspökök és pápa ellen meghallgatta, meg aztán egy s más érdekes dolgot halljanak a gyónásról, mert a mélyen súlyed pap a gyónási titkok feltárását is kilátásba helyezte. És csodálatos. Épp akkor, a midőn a gyónási titokról akart beszélni, a tribünök óriási robajjal összedőltek s 600 embert temettek maguk alá, kiknek egy részét halva, nagy részét pedig súlyosan megsebesülve huzták ki a romok alól. Igaz tehát a közmondás: Az Isten malmait mindenkinek érdem szerint őrülnek.

* **A házalókereskedések betiltása.** Az utóbbi időkben meglehetősen sűrűn érkeznek értesítések a kereskedelmi minisztertől, hogy itt vagy amott a házalókereskedést beszüntette. Ez intézkedések igen üdvösek a magyar iparra mint a magyar kereskedelemre. A házalók ugyanis rendszerint külföldi árukat, melyek jóval alantabb állanak a magyar gyártmányoknak, hihetetlen olcsó árban adják a közönségnek, mely azt jóhiszeműleg megveszi. Eltekintve ettől üdvös a házalókereskedések betiltása magára a tényleges kereskedő világra is, melyet különösen vidéken jelentékenyen károsítanak a házalók. Tegnap érkezett meg a legújabb ily betiltó rendelet Biharvármegye törvényhatóságához. A kereskedelmi miniszter értesíti ebben a törvényhatóságot, hogy Hunyadvármegye egész területén a házalókeres-

kedést betiltotta. Megyénkben még nem történt ily irányú mozgalom, azonban valószínűleg rövid időn belül itt is meg fogják kezdeni.

* **Száz uj tanszék.** A fővárosi közoktatási bizottság tegnap tartott ülésében 9 óvónői, 64 elemi iskolai tanítói, 20 polgári iskolai tanítói, 1 polgári iskolai igazgatói, 6 kereskedelmi iskolai tanár, 1 felsőbb leány iskolai tanítónői, 2 reáliskolai és 2 iparrajz iskolai állás ujonnan való szervezésére tette meg az előterjesztést.

* **A helgolandi ütközet harcosaiért.** Gróf Reichenbach-Lessonitz Vilmos alapítványt tett a rokkant tengerészek segélyezésére. Ez alapítvány évi járadékát azok a családok fogják megnyerni, kiknek fentartójuk az 1864. évi márczius 9-én lefolyt helgolandi tengeri ütközetben elesett, vagy nyomorékká lett. Az évi járadék 100 korona, melynek elnyerésére pályázat van hirdetve a fenti feltétel mellett. Biharországból bajosan lesz pályázó.

* **Önkéntesek a haditengerészetnél.** Közhiaré teszem, hogy az önkéntes katonai szolgálattételre igényvel bíró ifjaknak a haditengerészetbe való belépés megengedtetvén, belépési bizonyítványért hivatalomban jelentkezhetnek. Nagyvárad, 1906. márcz. hó 21-én. *Darvassy*, tanácsnok.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott ideny folytán a még mindig *duz választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divatszöveimeket mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot saját szabászati termemben a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő. Zöldfa-utca 33.

x **A kőbányai** Első Magyar Részvény-Serfözde dupla góliat maláta gyogsör név alatt aranykeresztes czimkével ellátott különleges üvegekben gyogsört hoz forgalomba. Az erre vonatkozó hirdetésre felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

x Kellemes nézni, a nagy vevőkört mit állandóan lehet látni *Háasz Manó* Zöldfa utcai üzletében, ezt méltán meg is érdemli mert sehol olyan olcsó árban nem lesz árulva, mint ottan.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök d. u.: Elektra (ifjusági előadás.)
 este: Gül Baba (Aradi Aranka.)
 Péntek: Kültelki herczegnő.
 Szombat: Cirano de Bergerac.
 Vasárnap: Gül Baba.

Peterdy jubileuma.

Klasszikus darabnál ritka akkora érdeklődés, a mekkorát tegnap a közönség tanusított. Lassan, de meglehetősen megtelt a színház. *Peterdy* Sándor jubileuma vonzotta a közönséget. Évek óta ismeri és nagyra becsüli a közönség *Peterdy* Sándor tehetségét és művészi kvalitásait. Az a pálmag, amelylyel a művészt

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott áruk.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ágy- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zaphir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések vidékre bérmentve küldetnek. o o o o o

üdvözölték, az a viharos taps, a meg-megújuló kihívások, mind csak töredékét mutatták a műértő közönség igaz elismerésének. Peterdy drámai tehetsége, játéknak kifejező ereje a művészet legtisztább forrásához vezeti a nézőt s alakításait feledhetlenül beleírja az emlékezetbe.

Othellója is ezek közé az alakítások közé tartozik. Bár eleinte kissé halk beszédét nehéz volt megérteni, később egyre jobban belelelkesedett s meleg, érzékes játékaival, az igaz realizmus csillogtatásával megdöbbentette és tapsokra ragadta a közönséget.

Pompás partnere volt Tóth Elek Jágó szerepében. Jágó gondosságát és szellemességét Tóth Elek teljes sikerrel tudta színre hozni. Destemona szerepében E. Kovács Mariska kapott sok megérdemelt tapsot, a női gyöngédség kitünő, megható ábrázolásáért, Angyal Ilka, Nagy Sándor, Bognár, Krasznay, Tihanyi, Szarvasi mind igyekeztek Peterdy jubileumi estjét minél szebb sikerre vinni. A mi meg is történt. Kevés klasszikus előadás volt olyan gördülékeny, olyan egyenletes, kevés állt olyan magas szintvonalon, mint a tegnapi. —r.

Gül baba. Ma este a Gül baba kerül színre a Szigligeti színházban. A diadalmos operett főszerepét ez alkalommal Gerlaci Hermin játssza. A többi szereplők egyébként ugyanazok, akik a darab eddig előadásain közreműködtek.

Az utolsó ifjúsági előadás. Ma d. u. lesz az utolsó ifjúsági előadás. Elektra kerül ez alkalommal színre. A görög tragédia főszerepét Peterdy Sándor, Somogyiné N. Julia. E. Kovács Mariska és Simon Mariska játssza.

EGYESÜLETEK.

A Magyar Hajózási Egyesület folyó évi április hó 22-én tartja meg közgyűlését. E közgyűlésre minden törvényhatóság meg lett hívva. Biharvármegyéhez tegnap érkezett meg a meghívó.

A Református Kör alakuló közgyűlése. A Református Kör alakuló közgyűlése folyó hó 25-én, azaz vasárnap d. u. 4 órakor lesz a Zöldfa szálloda nagytermében.

TÁVIRATOK.

A francia bányászsztrájk.

Budapest, márcz. 21. (Saját tud. táv.) Lensből jelentik: A bányamunkások kongresszusa amelynek élén Bazly szocialista képviselő áll, az általános sztrájk mellett foglal állást és 7 frank és 10 ccentime munkabért követel. Az új szindikátus, amelynek vezetője a republikánus Broutchoux a 8 órai munkaidőt, 8 frank napi bért és a rendkívüli munkaidő minden órájáért két frankot követel. A kongresszus delegátusait Broutchoux hívei megtámadták, mikor a termet elhagyták és bántalmazták őket. Miután a csendőrség nem volt elegendő, egy szakasz draganyost is kirendeltek, de ezeknek beavatkozására nem volt szükség. Ma 80,000 munkás áll sztrájkban.

Párisból jelentik: A lensi bányamunkások viselkedése csapatok közbelépését tette szükségessé. Kedden este 2 szakasz dragonyos megszállta a város főterét. A munkások már az előző napon számos ablakot bevertek, másnap reggel a városháza elé vonultak, hol a csendőrök megtámadták őket és több embert letartóztattak, köztük egy szocialista asszonyt is.

NYILTTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia csődtömegéből

meglevő BUTOROKAT megvettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

Igazságszolgáltatás.

Eötvös Bálint ügye. Eötvös Bálint dr. ügyét, a kauziós-pórt tegnap kezdte tárgyalni a budapesti királyi tábla II. büntetőtanácsa. Az előzmények országszerte ismeretesek. A nagyváradi közönség előtt pláne.

Fernreisz István tanácselnök 10 órakor nyitotta meg az ülést. Eötvös védőjével Edvi-Ilés Károly dr.-ral Kacziány Károlyné is ügyvédjével, Fittler Dezső dr. ügyvéddel jelent meg. A hosszas, bonyodalmas ügyet Haupt Albin dr. referálta. A délelőtti iratok fölolvásával telt el.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, márcz. 21.

Buza okt. — — — —	16 82
Rozs okt.-re — — — —	17 12
Tengeri április 1906 — — — —	14 —
Zab ápr.-ra — — — —	13 64
Repeze aug.-ra — — — —	— —

Értéktözsde.

Budapest, márcz. 21.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678 —
Magyar hitelrészvény — — — —	796 —
Leszámitoló bank — — — —	506 —
Rimamurányi — — — —	525 —
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	670 —
Közuti vasut — — — —	594 —
Vároi villamos vasut — — — —	327 50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 márcz. 21-én	
Magyar aranyjárdék 4% — — — —	113 25
Magyar koronajárdék 4% — — — —	95
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — — —	85 75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	95 50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	96 50
Magyar gyermek sorsjegy-kölcson — — — —	215 —
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson — — — —	158 —

Osztrák járadék papirban — — — —	99 75
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100 75
Osztrák korona járadék — — — —	118 75
Osztrák járadék aranyban — — — —	99 80
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	158 —
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16 30
Magyar hitelbank részvény — — — —	794 —
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	671 —
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	673 50
20 frankos frankos (Napolendor) — — — —	19 11
Német birodalmi márka — — — —	117 50
London vista — — — —	240 60
Páris vista — — — —	95 67
20 márkás arany — — — —	23 48

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Sz. A. Csorvás. Sz. ves. sorait köszönjük. Levélben bővebben.

S. Gy. Helyenkint igen kedves és hangulatos. Vannak azonban részei, melyek alapos simításra szorulnak. Ezekről szóval, mihelyt a szerkesztőségi órák alatt fölkeres bennünket.

Tau. Csodáljuk, hogy megütközik a B. H. eljárásán, amelylyel egy számában két katolikus püspöknek is neki ront, sőt a többi is támadja sorok között. A lap kétkulacos politikája régóta ismeretes. Inkább azon csodálkozzék, hogy ezt a lapot mai napig a katolikus sajtó rovására pártolják a papok és világiak.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A hivatalos

cs. kir. „Wiener-Zeitung“

277. számában 775. oldalon méltó módon foglalkozik Wilhelm Ferencz gyógyszerész. és cs. kir. udvari szállító Wilhelm-féle antiarthritis és antireumatikus vértisztító teájának gyógyhatásával:

Több irányban tett tapasztalat alapján az antiarthritis és antireumatikus vértisztító teát reumatikus és csuzos bántalmaknál kitünő eszköznek ajánlhatjuk. Különleges hatása a test egész vértartalmán, valamint az idegrendszeren nyilvánul a mennyiben a vér sűrűsödését megszünteti, az altestben a szénsavtartalmu venerekus vért megtisztítja, a nyálka- és epékölérakódásokat eltávolítja valamint a székrekedéseket, melyek mindannyian előidézhetik a nevezett betegségeket, megszünteti.

Ennek a teának még huzamosabb időn keresztül való használata sem nehezíti az emésztést, sőt ellenkezőleg erősíti.

Különösen ajánlatos ennek a teának a használata tavasszal, valamint zordabb és hidegebb időjárásban, a mikor a nevezett bajok föllépni szoktak és nagyon megviselik a betegeket.

Hogy megóvjuk magunkat hamis utánzatoktól, melyek a jó eredményt maguk után nem vonják, ezt az teát egyenesen **Wilhelm Ferencz** gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítótól Neunkirchen (Bécs mellett) raktárából vagy ennek fiókjaiból kell beszerezni.

Dr. Raudnitz.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától

9795—1906 sz.

Árverési hirdetmény

Nagy-Várad város rendőrkapitányi hivatala mint I-ső fokú iparhatóság közhirre teszi, hogy a Biharmegyei Takarékpénztár r. társaság Kossuth-utczai zálogkölcson üzletében a lejárt és meg nem hosszabított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak f. évi márczius hó 27-ik napján reggel 9 órákor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adatni.

Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagy-Várad 1906 márczius 17-én.

Gerő,

r. főkapitány.

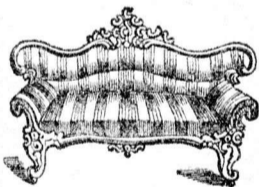
1546.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és úri-szoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata, — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

A gazdálkodás összes ágazataiban nagy gyakorlatossággal bíró

okl. gazdatiszt

37 éves, róm. kath. vallású, magyar, német és tót nyelveket bíró, *tehenészet sajtóda-kezelés, dohány és cukorrépa termelésben* is teljesen jártas, mielőbbi belépésre

állást keres.

Tudakozódhatni VOIGT HERMAN urnál Petrósz. u. p. Dombrovány.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth-utca.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

eladunk.

Biharmegyei takarékpénztár

Kossuth-utca.

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyvárad Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

kölcsönt nyújt.

Párisi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. milleneumi kiállítás
állami nagy arany érem, Hers-Concors.

Telefon:
280. sz.

Alapítva:
1854.

Első Magyar Részvény-szövetkezet KÖBÁNYA.

Főraktár Nagyvárad és Biharvár-
megye területére saját hazánkban Nagypiacz-tér 3. Salamon Benedek czégnél.

Hordókba és palaczkokba fejte forgalomba hozzuk összes gyártmányainkat, u. m. **ászkok, király, kiviteli és dupla márcziusi, bajor és udvari sör**, melyek nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minőségileg jóval felülmúlják. Főraktárunk a palaczk-osztályra különös gondot fordít s azt a legújabb, legtökéletesebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte.
Különösen felhívjuk a szives érdeklődők figyelmét a **legkiválóbb orvosok** által ajánlott

Dupla Góliát Maláta Gyógysörre,

melyet eredeti gyári töltésben aranykeresztes czimkével ellátott különleges palaczkokban hozunk forgalomba. Ezen gyógyszer nemcsak mint a

legjobb étvágyfokozó asztali ital

ajánlatos, hanem ugy kórházak, mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig **gyermekágyasok, álmatlanok, üdülők, szoptatónők, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női betegek, vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedőknél.**

10 üveg és ezen felüli megrendelések házhoz szállítatnak.

Góliát maláta sör kapható: Janky utóda Kiss Károlynál, Kádár János, Friedl és Jörös, Maár és Szabónál, Lakatos Juliánál (Széchenyi tér).

Kérjünk mindenütt kőbányai Részvény-sört.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámítol váltókat.

Előleg ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Ajánlom a következő

asztali boraimat

f. adózottan 10—25 L. fonott üvegekben (demyon)

1. n.-várad **uj bor** literje 28 és fél kr.
2. 1904. » **ó bor** » 31 és fél kr.
3. 1904. » **ó vörös bor** » 45 és fél kr.

Ugyan e borokat **50—100 literes hordókban**, fogy. adó nélkül — házhoz szállítom vagy vasuti állomásra adom **18—21—35** frt. Hl. árban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

HÁASZ MANÓ kézmű- és divatáruháza NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején.

ÉRTESÍTÉS.

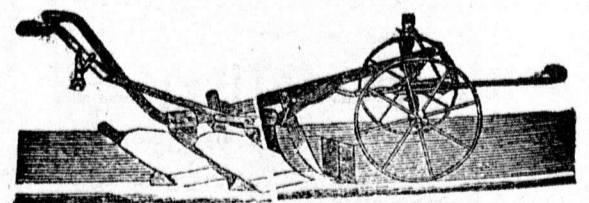
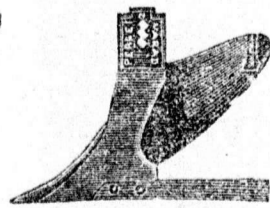
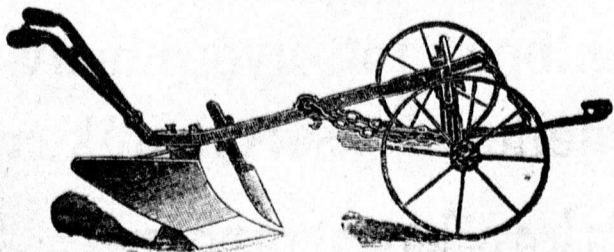
Az összes tavaszi áruk megérkeztek, igazán meglepő szép újdonságok minden cikkben.

Az árak a már ösmert olcsó szolid ára.

1503.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talajművelő eszközöket készít a legjobb minőségben.